

2. Зарецкий А.Д. Некоторые аспекты организации эргатической системы "Человек-пожарная безопасность" // Бумажная промышленность. –1991 –№6-7.-С.44.
3. Birkner: European and international world.-1995.-P. 175-187.
4. Галичев В.В. Малинское целлюлозно-бумажное экспериментальное производство // Бумажная промышленность. –1991. –№8-9. –С.25.
5. Охоцкий Н.В. Проблемы защиты от статического электричества // Бумажная промышленность –1991. –№6-7. –С.45.
6. Рябова С.В., Сахарова Т.В. Защита от вредного воздействия статического электричества на предприятиях // Бумажная промышленность. 1986. –№12. –С.27-28.
7. Зозуля И.В., Лобода Н.В., Воробьев И.А. О концептуальном проектировании локальных автоматизированных систем пожаровзрывозащиты// Подготовка специалистов к работе в условиях открытых информационных и компьютерных интегрированных технологий: Труды Международной науч.-метод.конф., г.Харьков, 22-24 мая 1996 г. –Харьков: ХАИ, 1996. –С. 157-158.

УДК.614.84.

В.М. Фірман, канд. техн. наук, В.В. Желіско,

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Проаналізовано проблеми пожежної безпеки сільської місцевості і об'єктів агропромислового комплексу, а також висловлено погляд на розвиток сільських протипожежних формувань.

Суть проблеми, яка постала перед людством на сучасній стадії його еволюції, полягає саме в тому, що люди не встигають адаптувати свою культуру відповідно до тих змін, котрі самі ж вони і вносять у цей світ, і джерела цієї кризи – всередині, а не поза людською істотою, котра розглядається й як індивідуальність, і як колектив. Вирішення цих проблем залежить насамперед від людини, її внутрішньої сутності.

Наша епоха входить в історію цивілізації не лише як ера великих досягнень людства, бурхливого розвитку науки, техніки й технологій, освоєння космосу, а й, на жаль, як доба глобальної екологічної кризи. Її спричинили: демографічний вибух, прогресуюче забруднення атмосфери, гідросфери й верхнього шару літосфери, величезні нагромадження відходів людської діяльності за одночасного виснаження практично всіх видів природних ресурсів. Деградація природних систем життєзабезпечення стає дедалі ймовірнішою, а наростання руйнівних процесів у першооснові існування – біосфері – очевидним.

Сучасні технології – це поки що потужний інструмент, за допомогою якого людство споживає набагато більше, ніж природа може продукувати, й водночас викидає в довкілля стільки відходів, скільки природа нейтралізувати неспроможна.

Але людство ризикує остаточно порушити природний баланс, і це у найближчі десятиліттями може спричинити незворотні зміни, які загрожують нам страшними катаклізмами, масштабними руйнуваннями, людськими жертвами. Тому ми терміново повинні переглянути своє ставлення до природи, змінити стиль своєї діяльності й переоцінити життєві цінності. Людям необхідні нова філософія життя, високі екологічна культура й свідомість.

Зараз наша держава перебуває в стані глибокої екологічної кризи. Загинули сотні малих річок, деградують екосистеми Карпат, Чорного й Азовського морів, на гниючі відстійники перетворюються водосховища, ставки й озера. «Задихаються» від промислових і транспортних забруднень міста, знищуються ліси, загрозливо виснажуються й деградують наші, колись найродючіші у світі, орні землі. Дамокловим мечем нависла над Україною (а можливо, й над усією планетою) Чорнобильська АЕС.

Розвиток суспільства безперервно пов'язаний з боротьбою людей зі стихійними лихами, аваріями, пожежами, котрі періодично завдають не тільки великих матеріальних збитків, порушують екологію, але й забирають людські життя. Тільки за даними Міжнародного Червоного Хреста стихійні лиха за останні сто років забрали більше 11 млн. людських життів. В середньому щорічно тільки на пожежах, яких реєструється близько 5 мільйонів, гине понад 60 тисяч осіб.

Статистика та науковий аналіз свідчать, що найбільше людство потерпає від повеней – 40%, ураганів – 20%, землетрусів – 15%, засух – 15%, 10 відсотків загальних збитків припадає на усі інші стихійні лиха.

Фактом також є те, що окрім стихійних лих та аварій в Україні щорічно виникає більше 50 тисяч пожеж, під час яких гине близько 2000 чоловік, відчутно забруднюється атмосфера, зникають сотні, а то й тисячі гектарів лісів.

У такій ситуації сьогодні змушує кожну людину намагатися пом'якшити відповідні удари природи по людству.

Однією з перших у двобій із зазначеними надзвичайними ситуаціями вступає служба Державної пожежної охорони, працівники якої щорічно в середньому 14 тисяч разів беруть участь у ліквідації різного роду аварій, стихійних лих, нещасних випадків.

Особливо, занепокоєння викликають проблеми пожежної безпеки у агропромисловому комплексі України, які носять загальнонаціональний характер, і актуальність їх з розвитком суспільства зростає. Аналіз вирішення питань пожежної безпеки у цій області повною мірою висвітлює надійність захисту людей та об'єктів від пожеж.

Слід зазначити, що є ціла низка проблем, котрі потребують нагального вирішення для того, щоб створити умови безпечної діяльності об'єктів АПК, та безпечної життєдіяльності населення, котре проживає у сільській місцевості.

На жаль, незважаючи на вимоги Державного пожежного нагляду стосовно необхідності поглибленого аналізу протипожежного стану об'єктів, з метою попередження пожеж, в більшості, господарники не тільки не аналізують але й не виконують приписів пожежної охорони, в результаті чого в агропромисловому комплексі склалося надзвичайне становище.

Тільки впродовж 8 місяців 2002 року у сільській місцевості Львівської області згоріло 24 голови худоби, 143 птиці, вогнем знищено 864 тони кормів, 5 одиниць сільськогосподарської техніки. Під час пожеж у сільській місцевості загинуло 44 особи.

Дивовижно, але досі тисячі сільськогосподарських об'єктів експлуатуються з несправною електромережею та значними порушеннями Правил пожежної безпеки в Україні, більшість пожежних машин і пожежних мотопомп несправні, а найбільше вражає те, що на багатьох об'єктах сільського господарства взагалі відсутні первинні засоби пожежогасіння.

Названі недоліки створюють передумови, а також є причинами виникнення пожеж. На жаль, Постанову Верховної Ради України від 4 жовтня 1996 року №408/96 ВР про вжиття низки заходів, спрямованих на створення умов для покращення протипожежного стану в АПК, ряд керівників господарств не виконують, тому стан пожежної безпеки на сільськогосподарських об'єктах України викликає занепокоєння і у 2002 році.

Статистика свідчить, що кількість пожеж на об'єктах АПК Львівської області впродовж восьми місяців 2002 року у порівнянні з аналогічним періодом минулого року збільшилась на 26,6 відсотка.

Викликає величезне занепокоєння і стан організації гасіння пожеж у сільській місцевості. Стан боєздатності добровільних протипожежних формувань ще не відповідає вимогам сьогоднішнього дня, сільські пожежні команди не забезпечені відповідною технікою протипожежного призначення, паливно-мастильними матеріалами. Понад 59 відсотків посад керівників цих формувань скорочено і, в результаті відсутності контролю саме у низовій ланці сільськогосподарського виробництва, склалася така негативна обстановка.

Одним із шляхів розв'язання цих проблем є створення міжгосподарських сільських пожежних команд, а також виділення цим формуванням державою матеріально-технічних ресурсів. В обов'язки названих формувань повинна входити як і організація ліквідації пожеж та інших над-

звичайних ситуацій, так і профілактичний нагляд за протипожежним станом об'єктів АПК та сільської місцевості. У населених пунктах сільської місцевості, не охоплених міжгосподарськими сільськими пожежними командами, необхідно забезпечити пристосування наявної сільськогосподарської техніки, придатної для перевезення води, для доставки її та подачі до осередків горіння з метою гасіння пожеж до прибуття основних пожежних підрозділів, адже, в умовах сьогодення, радіус обслуговування пожежними частинами сільської місцевості, всупереч чинному законодавству, значно перевищений, що, в свою чергу, призводить до несвоєчасного прибуття пожежних підрозділів до місця пожежі і відповідно до збільшення збитків.

Важливою також є необхідність наукового забезпечення пожежної безпеки, розробка нових технічних засобів гасіння, створення конструктивних розробок, за допомогою яких можна було б ефективно і швидко застосувати сільськогосподарську техніку для гасіння пожеж.

Розумний підхід до проблеми забезпечення пожежної безпеки дозволить створити умови безпечного функціонування об'єктів агропромислового комплексу.

УДК 614.84

С.Л. Кусковець

ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРОТИПОЖЕЖНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

У статті порушується проблема забезпечення пожежної безпеки в сільській місцевості в частині необхідності та нормування будівництва протипожежного водопостачання, а також доцільності внесення змін та доповнень до нормативної бази проектування і будівництва протипожежного водопостачання в зв'язку із економічною кризою в Україні.

Дана стаття становить значний інтерес для практичних працівників пожежної охорони, навчальних закладів пожежно-технічного профілю, інших навчальних закладів при вивченні курсу "Водопостачання".

Досвід гасіння пожеж в Україні свідчить, що джерела протипожежного водопостачання є одним із основних факторів успішного гасіння значної кількості пожеж. Статистика свідчить, що кожна п'ята пожежа ліквідується з використанням пожежних гідрантів і пожежних водоймищ.

Через несправність протипожежного водопроводу та нестачу джерел протипожежного водопостачання значна кількість пожеж ліквідується за умов залучення великої кількості пожежної техніки та організації підвозу води. Нестача води призводить до того, що пожежна охорона неспроможна у ряді випадків виконувати роботу з гасіння пожеж і рятування людей.

За останні 5 років (з 1997 по 2001 рік) в Україні сталося 240112 пожеж, на яких загинуло 13346 осіб (в тому числі 668 дітей), травмовано 7283 особи, загинуло 3776 голів худоби, знищено вогнем 77047 будівель, 8374 одиниць техніки, 115943 т грубих кормів.

В середньому щодня в Україні за вказані 5 років виникала 131 пожежа, на яких гинуло 7 та отримувало травми 4 особи, гинуло 2 голови худоби, вогнем знищувалось 42 будівлі, 5 одиниць автотракторної техніки та 63 т грубих кормів. У районах сільської місцевості трапляється кожна третя пожежа, а кількість загиблих становить 47% від загальної чисельності, що на 72% більше загибелі міського населення з розрахунку на один мільйон населення. [10].

Абсолютна більшість підприємств України всіх галузей промисловості, а особливо сільського господарства працює на морально застарілому обладнанні. Хронічний дефіцит інвестицій практично блокує процес оновлення основних фондів промисловості і сільського господарства та консервує кризову ситуацію на невизначений термін.